

3. Повноваження слідчого судді: навчально-методичний посібник.- Одеса:Гельветика.2020

Ключові слова: засади кримінального провадження, судовий контроль, досудове провадження.

Ключевые слова: принципы уголовного производства, судебный контроль, досудебное производство.

Key words: principles of criminal proceedings, judicial control, pre-trial proceedings.

ГАБЛЕЙ НАТАЛІЯ ГРИГОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
в. о. завідувача кафедри міжнародного, конституційного
та адміністративного права Івано-Франківського юридичного інституту,
кандидат юридичних наук, доцент*

ГАРГАТ-УКРАЇНЧУК ОЛЬГА МИРОНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Івано-Франківського юридичного інституту,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОБМЕЖЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ ЩОДО ПІДОЗРЮВАНОГО (ОБВИНУВАЧЕНОГО) У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ДОМАШНЬОГО АРЕШТУ

Домашній арешт визначається науковцями як другий за суворістю запобіжний захід, що знаходиться між заставою та триманням під вартою, коли застава є занадто м'яким запобіжним заходом, а тримання під вартою – занадто суворим [1, с. 162; 2, с. 10; 3, с. 110; 4, с. 62–63; 5, с. 208].

Відповідно до ч. 1 ст. 181 КПК України законодавцем встановлено одну заборону щодо підозрюваного чи обвинуваченого. Вона полягає у забороні залишати житло цілодобово або у певний період доби [6].

Відповідно до ч. 5 ст. 194 КПК України слідчий суддя, суд має право покласти на підозрюваного або обвинуваченого щодо якого застосовується запобіжний захід, не пов'язаний з триманням під вартою, два зобов'язання:

1) прибувати за кожною вимогою до суду або до іншого визначеного органу державної влади;

2) виконувати один або декілька обов'язків, передбачених п.п. 1–9 цієї статті, необхідність покладення яких була доведена прокурором, а саме:

– прибувати до визначеної службової особи із встановленою періодичністю;

– не відлучатися із населеного пункту, в якому він зареєстрований, проживає чи перебуває, без дозволу слідчого, прокурора або суду;

- повідомляти слідчого, прокурора чи суд про зміну свого місця проживання та/або місця роботи;
- утримуватися від спілкування з будь-якою особою, визначеною слідчим суддею, судом, або спілкуватися з нею із дотриманням умов, визначених слідчим суддею, судом;
- не відвідувати місця, визначені слідчим суддею або судом;
- пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності;
- докласти зусиль до пошуку роботи або до навчання;
- здати на зберігання до відповідних органів державної влади свій паспорт (паспорти) для виїзду за кордон, інші документи, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну;
- носити електронний засіб контролю.

В інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством, суд може застосувати до особи, яка підозрюється у вчиненні такого кримінального правопорушення, один або декілька таких обмежувальних заходів:

- 1) заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства;
- 2) обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності;
- 3) заборона наблизитися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку із роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин;
- 4) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб;
- 5) направлення для проходження лікування від алкогольної, наркотичної або іншої залежності, від хвороб, що становлять небезпеку для оточуючих, направлення для проходження програми для кривдників.

Кримінальним процесуальним законодавством України встановлено строки дії як домашнього арешту, так і покладених обов'язків, передбачених п.п. 1–9 ч. 5 ст. 194 КПК України:

- 1) відповідно до ч. 6 ст. 181 КПК України строк дії домашнього арешту не може перевищувати 2-х місяців, у разі необхідності він може бути продовжений в межах досудового розслідування, але не більше 6 місяців. Разом з цим законодавцем не вказаний максимальний строк домашнього арешту під час судового розгляду, який може продовжуватись до закінчення провадження;
- 2) обов'язки можуть бути покладені на підозрюваного, обвинуваченого на строк не більше 2-х місяців. Даний строк може бути продовжений до 12 місяців, але в межах досудового розслідування.

Як бачимо, такі обмеження можуть стосуватись підозрюваного (обвинуваченого), щодо якого застосовується домашній арешт. Але з самого змісту незрозумілим як може застосовуватись, наприклад, обов'язок пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності чи обов'язок докласти зусиль до пошуку роботи або до навчання. Зрозуміло, що у такий спосіб це є неможливим. Тому

вважаємо, що законодавцем варто передбачити, що не всі обмеження визначені в ст.194 КПК України можуть стосуватись запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту [7, с.130]. Якщо йде мова про необхідність пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності, то тоді варто внести зміни щодо розгляду спеціального місця або приміщення (це лікарня, клініка, пансіонат, дача, інші місця і приміщення) як можливого приміщення, де може особа відбувати домашній арешт. У разі необхідності місце утримання під домашнім арештом визначається органом, що проводить кримінальний процес. Це може бути лікарня, клініка, пансіонат, дача, інші місця та орендовані приміщення [8, с. 245]. Вважаємо, що варто дану позицію застосувати в Україні, розширивши можливості застосування домашнього арешту як заходу забезпечення кримінального провадження.

Список використаної літератури:

1. Куценко Д. В. Зарубіжний досвід застосування домашнього арешту у кримінальному процесі // *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія Юридичні науки. 2014. Випуск 1. Том 3. С. 162–165.
2. Вільгушинський М. Й. До питання застосування домашнього арешту як запобіжного заходу відповідно до кримінального процесуально кодексу України // *Адвокат*. 2012. № 11. С. 9–13.
3. Шелякін О. С. Окремі питання застосування домашнього арешту в кримінальному провадженні // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2015. № 16. Том 2. С.110–114.
4. Москалюк Ю. Д. Домашній арешт і тримання під вартою в системі заходів забезпечення кримінального провадження в Україні: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Ірпінь, 2015. 200 с.
5. Безрукава А. Ф. Домашній арешт у системі запобіжних заходів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. Спеціальний випуск № 1. С. 203–209.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 08.05.2021).
7. Габлей Н.Г. Домашній арешт як вид запобіжного заходу відповідно до проекту нового КПК України. *Правова система України: сучасний стан та актуальні проблеми*: перша міжрег. наук.-практ. конф. , м. Івано-Франківськ, 4-5 трав. 2012 р. Івано-Франківськ, 2012. С.129-133.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Х.: Право, 2012. Т. 2. 661 с.

Ключові слова: запобіжний захід, домашній арешт, засоби електронного контролю, підозрюваний, обвинувачений.

Ключевые слова: мера пресечения, домашний арест, средства электронного контроля, подозреваемый, обвиняемый.

Key words: precautionary measure, house arrest, electronic means of control, suspect, accused.